

Seat No. : _____

AC-118

April-2025

B.A., Sem.-VI

CC-312 : Sociology
(Social Demography)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

1. સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેના વિષયવસ્તુની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

1. સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેનું મહત્ત્વ જણાવો. 14

2. વસ્તી ગણતરી અધિકારીના કાર્યોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2. સામાજિક સંશોધનના સંદર્ભમાં વસ્તી ગણતરીનું મહત્ત્વ સમજાવો. 14

3. નિરક્ષરતાનો અર્થ આપી તેના કારણો અને નિવારણના ઉપાયો જણાવો. 14

અથવા

3. સામાજિક વિકાસમાં સાક્ષરતા અને શિક્ષણની ભૂમિકા તપાસો. 14

4. કિશોરીઓનો અર્થ, લક્ષણો અને સશક્તિકરણની યોજનાઓ જણાવો. 14

અથવા

4. વૃદ્ધજનોનો અર્થ આપી તેમની સમસ્યાઓ અને તેના નિવારણના ઉપાયો જણાવો. 14

5. ખાલી જગ્યા પૂરો : (કોઈપણ સાત) 14

(1) વસ્તીશાસ્ત્રના સ્થાપક _____ છે.

(ગુઈ લોર્ડ, જહોન ગ્રાઉન્ટ, મૂરે)

- (2) _____ એ વસ્તીને શ્રમપૂર્તિના રૂપમાં અથવા ઉપભોગકર્તા તરીકે જુએ છે.
(સમાજશાસ્ત્ર, અર્થશાસ્ત્ર, વસ્તીશાસ્ત્ર)
- (3) _____ મતે વસ્તીનું કદ એટલે સમાજમાં વ્યક્તિઓની કુલ સંખ્યા અને વસ્તીની ઘનતા એટલે સામાજિક સંબંધોની સંખ્યા.
(જોહનસન, દુર્ગિમ, વેબર)
- (4) નાની વયે કન્યાને પરણાવી દેવાની પ્રથા એ _____ રાખવામાં ઘણો ભાગ ભજવે છે.
(જન્મદર નીચો, જન્મદર ઉંચો, જન્મદર સ્થિર)
- (5) જીવનનિર્વાહના ઉપલબ્ધ સાધનો કરતા _____ હોય તો ગરીબી, બેકારી અને ખોરાકના અછતના પ્રશ્નો જન્મે છે.
(વસ્તી ઓછી, વસ્તી વધારે, વસ્તી સ્થિર)
- (6) _____ વર્ષ પહેલાં વસ્તીશાસ્ત્રનો ઉદભવ થયો હતો.
(100, 200, 300)
- (7) વસ્તી ગણતરી એ _____ ની કામગીરીનું ક્ષેત્ર છે.
(પંચાયત, રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર)
- (8) _____ એટલે માનવ મૂડીનો સંચય અને અર્થવ્યવસ્થાના વિકાસમાં તેનો અસરકારક ઉપયોગ.
(સામાજિક વિકાસ, આર્થિક વિકાસ, માનવ સંસાધનનો વિકાસ)
- (9) લોકસભા, વિધાનસભા, મહાનગરપાલિકા, નગરપાલિકા, ગ્રામપંચાયત માટે બેઠકો _____ સંખ્યાને આધારે કરવામાં આવે છે. (વિકાસ, પ્રગતિ, વસ્તી)
- (10) _____ એ સાચા-ખોટા, સારું-ખરાબ, લાભપ્રદ-નુકસાનકારક, યોગ્ય-અયોગ્ય, ઉચિત-અનુચિત વચ્ચેનો ભેદ પાડતા શીખવે છે.
(સાક્ષરતા, સામાજિકતા, ધાર્મિકતા)
- (11) _____ રાજ્યમાં સાક્ષરતાનું પ્રમાણ સૌથી ઓછું છે.
(રાજસ્થાન, મહારાષ્ટ્ર, બિહાર)
- (12) શાળા પ્રવેશ, શાળાનું શિક્ષણ પૂરું કરવું અને શાળામાં હાજરીમાં વૃદ્ધિ કરવાની દ્રષ્ટિથી તેમજ બાળકોના પોષણનું સ્તર સુધારવાની દ્રષ્ટિથી _____ યોજનાઓ અમલમાં મૂકવામાં આવી છે.
(મહિલા સામર્થ્ય યોજના, કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલય યોજના, મીડ-ડે મીલ)

Seat No. : _____

AC-118

April-2025

B.A., Sem.-VI

CC-312 : Sociology
(Social Demography)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : All questions carry equal marks.

1. Define social demography and discuss its subject matter. 14

OR

1. Define social demography and explain its importance. 14

2. Discuss the functions of a census officer. 14

OR

2. Explain the importance of census in the context of social research. 14

3. Define illiteracy and explain its causes and solutions. 14

OR

3. Examine the role of literacy and education in social development. 14

4. Define adolescent girls and explain their characteristics and empowerment schemes. 14

OR

4. Define elderly people and explain their problems and solutions. 14

5. Fill in the blanks : (Any Seven) 14

(1) The founder of demography is _____.

(Guy Lord, John Graunt, Moore)

(2) _____ sees the population as a labour force or as a consumer.

(Sociology, Economics, Demography)

(3) _____ considers the size of the population as the total number of individuals in a society and the density of the population as the number of social relations.

(Johnson, Durkheim, Weber)

- (4) The practice of marrying off a girl at an early age plays a major role in maintaining _____.
(low birth rate, high birth rate, stable birth rate)
- (5) If there is _____ than the available means of livelihood, problems of poverty, unemployment and food shortage arise.
(low population, high population, stable population)
- (6) Demography emerged _____ years ago.
(100, 200, 300)
- (7) Census is the field of work of _____.
(Panchayat, State Government, Central Government)
- (8) _____ means accumulation of human capital and its effective use in the development of the economy.
(Social development, Economic development, Human resource development)
- (9) Seats for Lok Sabha, Legislative Assembly, Municipal Corporation, Nagar Palika, Gram Panchayat are made on the basis of _____ number.
(Development, Progress, Population)
- (10) _____ teaches to differentiate between right and wrong, good and bad, beneficial and harmful, proper and improper, suitable and unsuitable.
(Literacy, Sociality, Religiosity)
- (11) The literacy rate is the lowest in the _____ state.
(Rajasthan, Maharashtra, Bihar)
- (12) _____ schemes have been implemented with a view to increase school enrollment, completion of school education and school attendance as well as improving the nutritional status of children.
(Mahila Samakhya Yojana, Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya Yojana, Mid-Day Meal)
-